

A Kormány válságkezelő programja

2009. április 19.

Tartalom

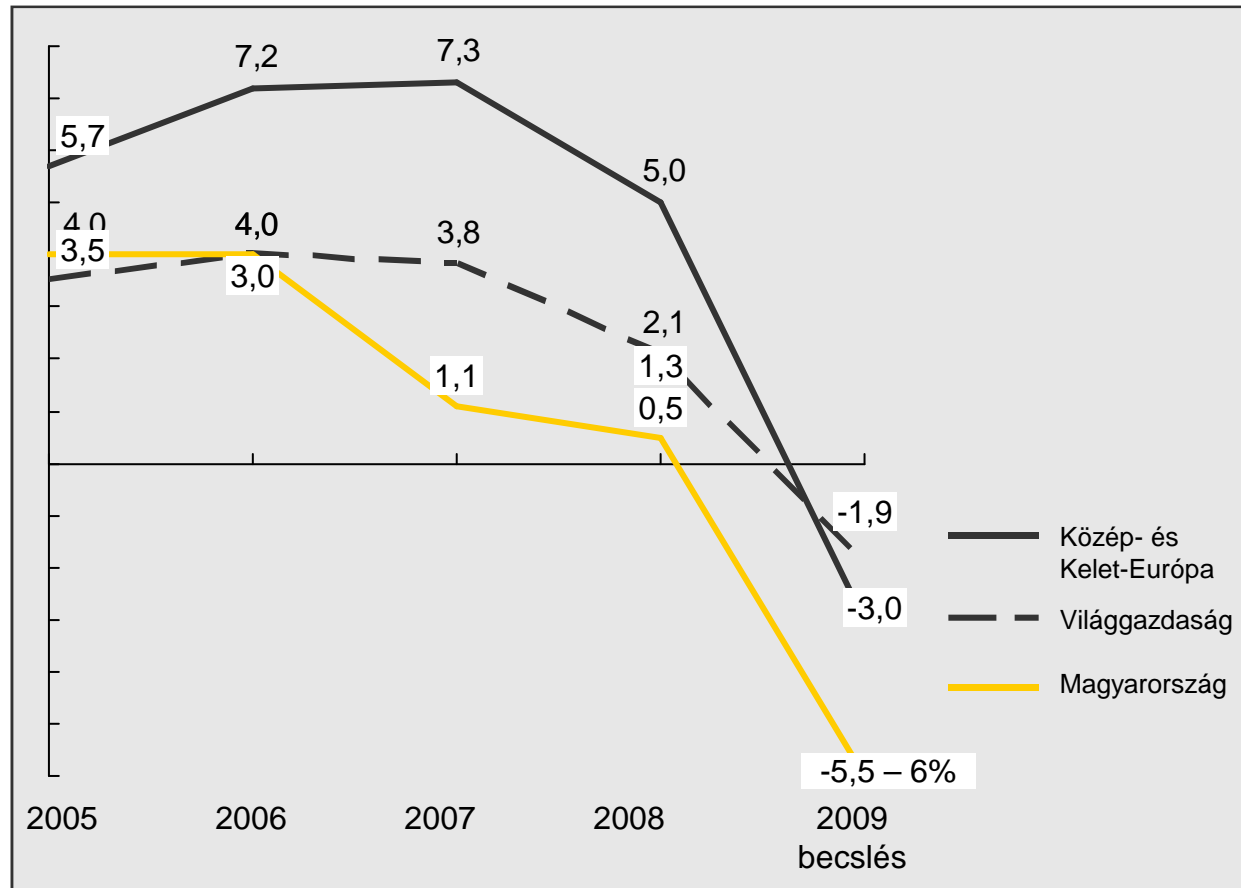
1. A jelenlegi helyzet leírása

2. A szükséges intézkedések ismertetése

3. A válságkezelő program várható következményei

A világgazdasági recesszió a magyar gazdaságot hatványozottan érinti

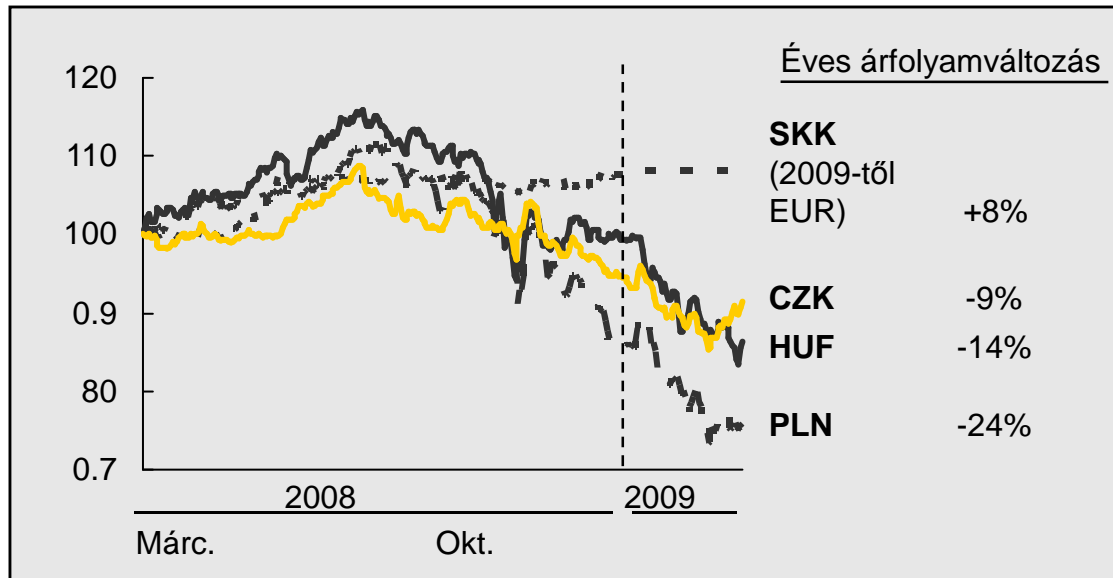
A gazdasági növekedés alakulása egyes országokban és régiókban 2005–2009 között, százalékban

- 2009-ben a várakozások szerint a világgazdaság egészének csökken a teljesítménye
 - Idén a teljes nemzetközi kereskedelem is zsugorodik a 2008-ashoz képest
 - Magyarország tartósan a régió átlaga alatt teljesít
 - Magyarország exportfüggő, így a GDP alakítása nagy részt a főbb kereskedelmi partnerektől függ (pl. Németország)
- A legfontosabb német gazdasági indikátorok (pl. IFO) az elmúlt 20 évben nem voltak ilyen alacsony szinten

A volatilis árfolyamokkal szemben hiteles fiskális és monetáris politikára van szükség

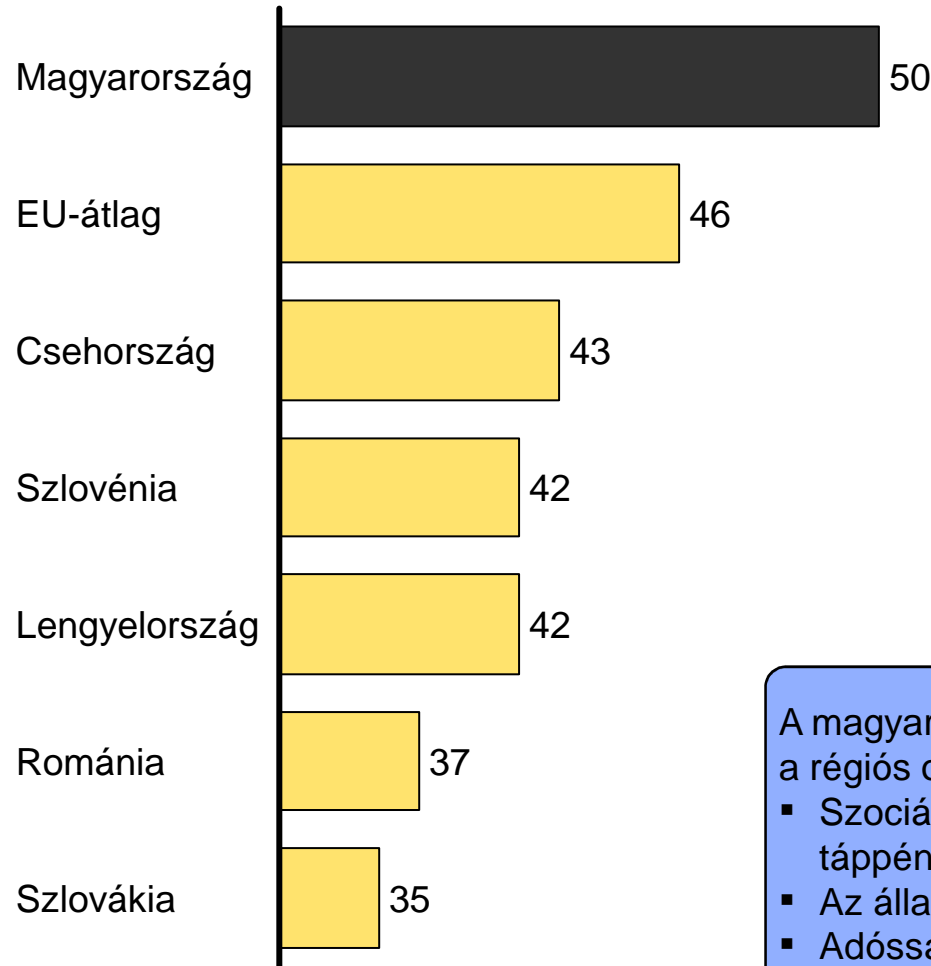
A visegrádi országok devizaárfolyamának alakulása az euróval szemben 2008. március–2009. március között (2008. március 11-ei árfolyam=100)

- A devizák leértékelődése 2008. október óta tart
- Az árfolyamok volatilitása jelentősen nőtt, ami megnehezíti a gazdasági szereplők helyzetét
- A monetáris politika eszköztára szűk, hiszen még drágábbá teszi a magánszféra és az államháztartás adósságának finanszírozását
- A csökkenő államháztartási hiány csökkenti a hazai devizára nehezedő leértékelődési nyomást

A magyar állam nem hatékony, ezért több pénzt von el a gazdaságtól és a lakosságtól, mint a régiós országok többsége

Államháztartási kiadások a GDP százalékában 2007-ben

Problémák a magas kiadási szinttel:

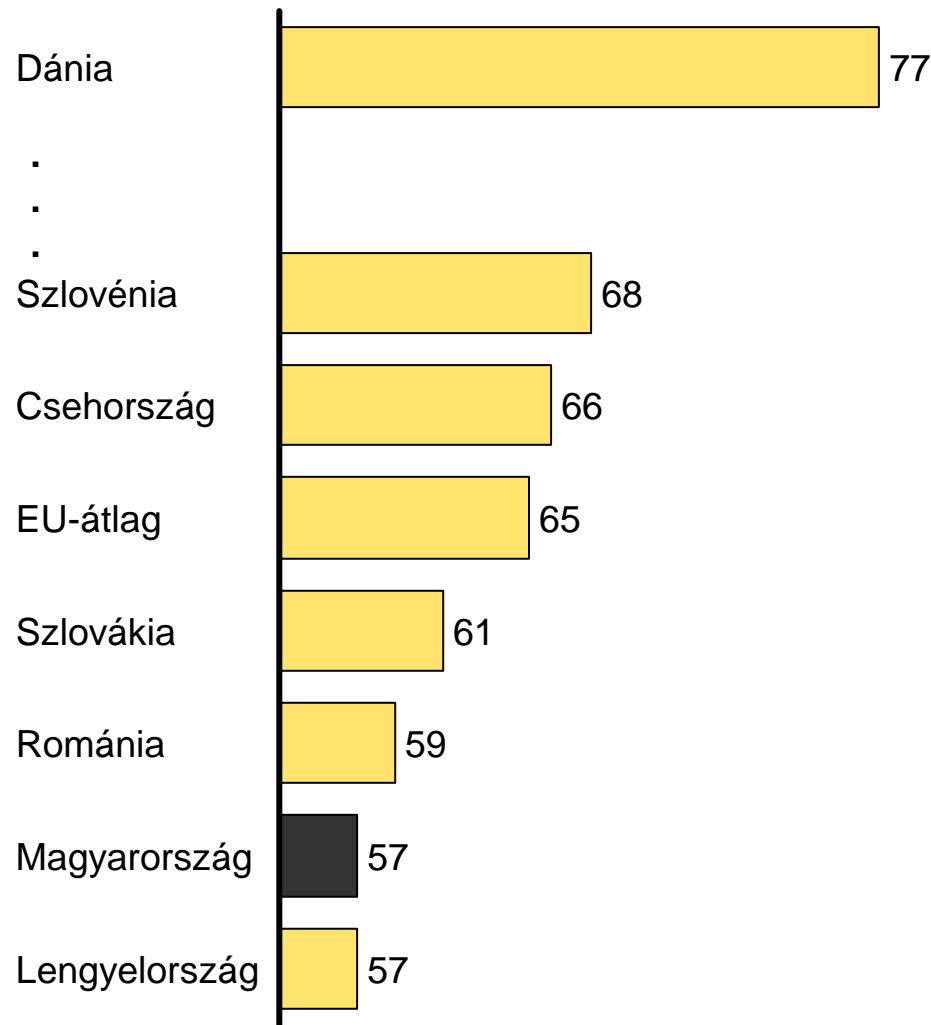
- Csak magas adók és növekvő adósság mellett finanszírozható
- Az újraelosztás szerkezete nem megfelelő, az ország túl sokat költ szociális támogatásokra
- Az államigazgatási szervek szolgáltatási szintje elmarad a lakosság igényeitől

A magyar állam az alábbi területeken költ jelentősen többet a régiós országoknál:

- Szociális- és lakástámogatások (pl. családtámogatás, táppénz, rokkantsági ellátások)
- Az állam működési költségei
- Adósságszolgálat

Az alacsony foglalkoztatás olyan probléma, amelynek kezelésében a kormányra számos tennivaló vár

A 19–64 évesek foglalkoztatási rátája 2007-ben, százalékban

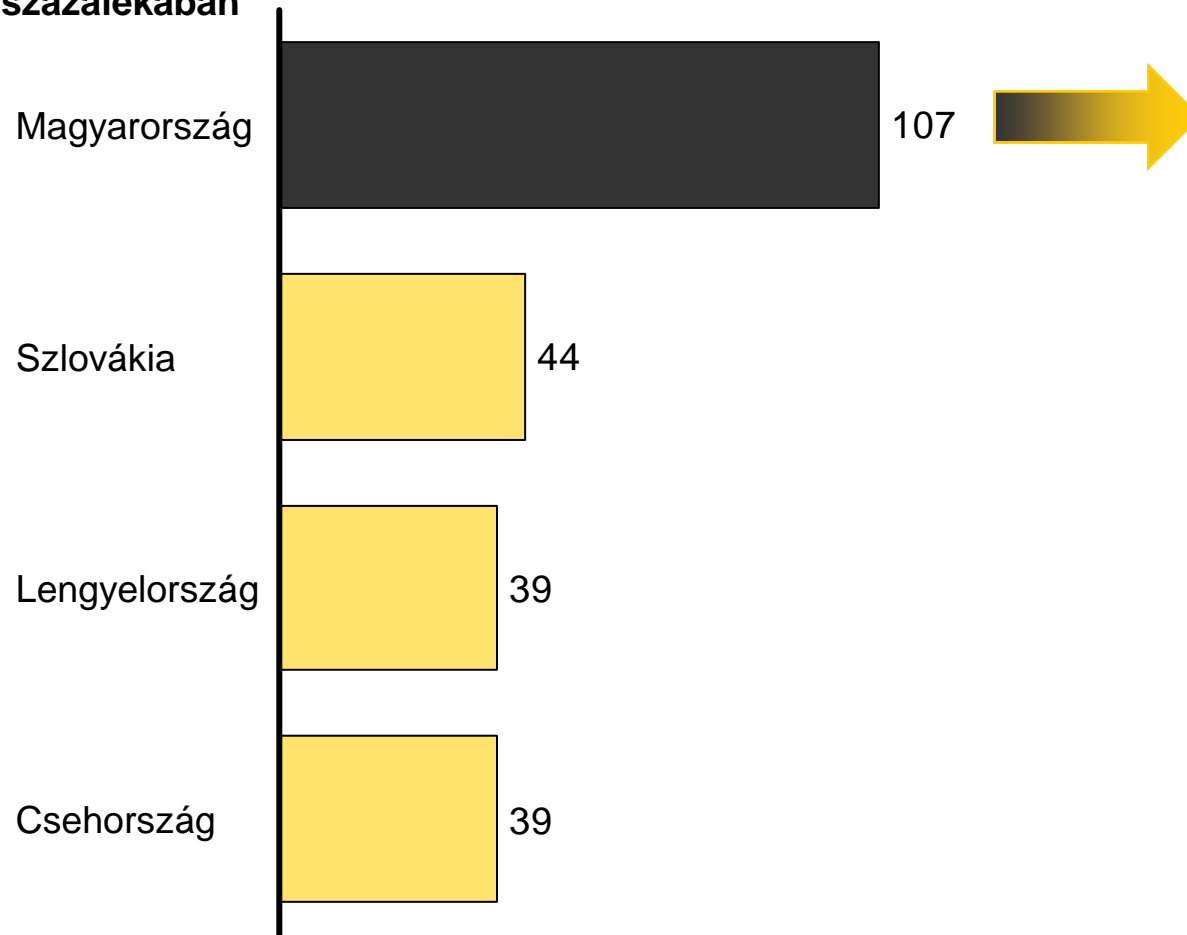

A magyar foglalkoztatottság problémái:

- Az alacsony foglalkoztatási ráta jelzi, hogy a kelleténél kevesebb dolgozó tartja el adójából az országot
- A rendszerváltozást követő években kb. 1,5 millió ember vesztette el az állását. Ők azóta sem tértek vissza a foglalkoztatottak közé
- Komoly problémákat okoz, hogy egyes csoportok szinte teljesen kikerültek a munkapiacról:
 - Alacsony végzettségűek
 - Gyermeket nevelő nők
 - 50 éven felüliek

Magyarország külső eladósodottsága kirívó a régióban, ami kockázatosnak tünteti fel az országot

A visegrádi országok külső adóssága* 2008. végén, a GDP
százalékában

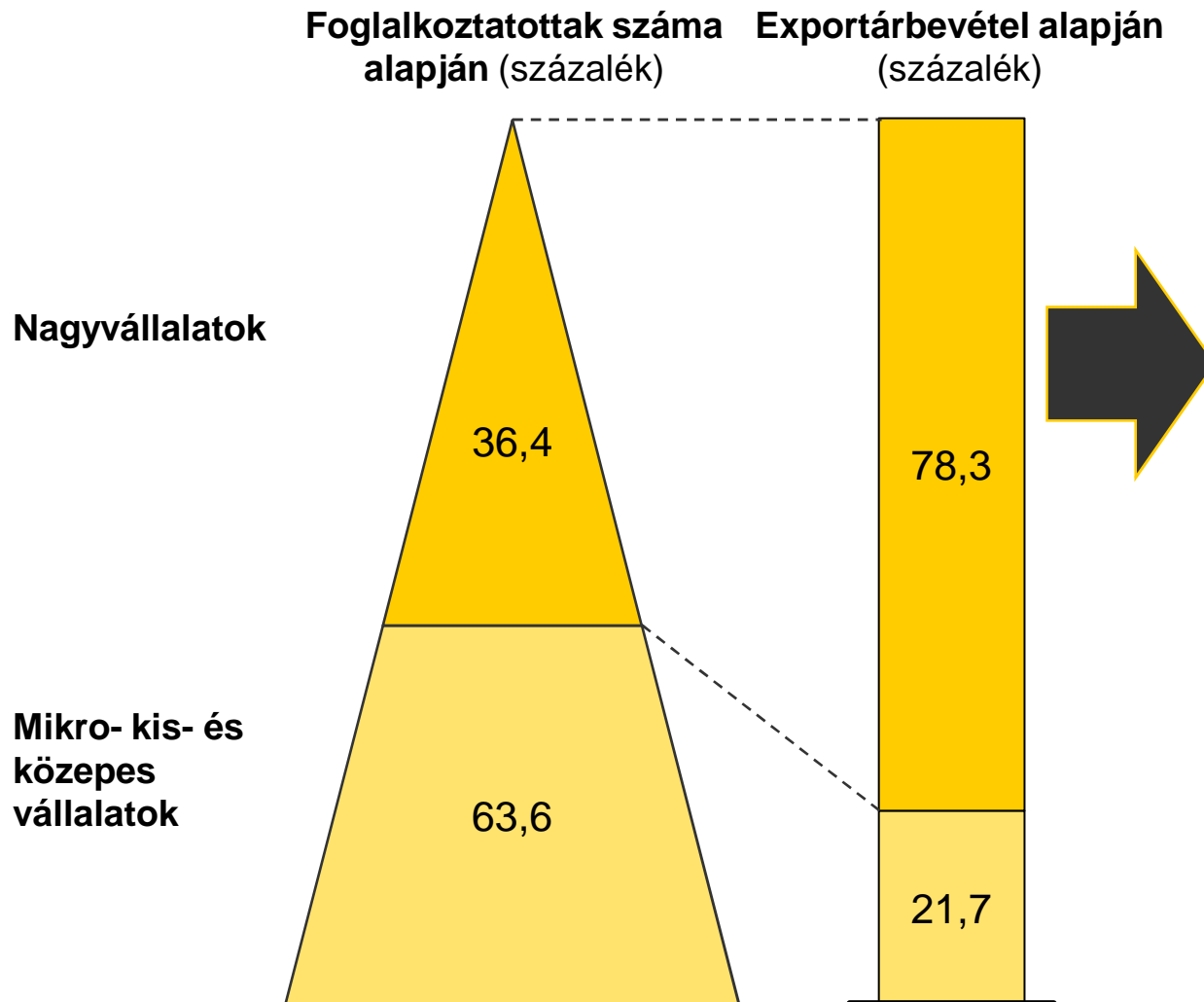
A magas eladósodottság okai:

- Az **állam** a költségvetési deficitet hitelből finanszírozza, ami az adósságszolgálat magas szintjén keresztül terheli a gazdaság egészét
- A magas forintkamatok miatt a **vállalatok** is devizahiteleket vettek fel, ami növelte a sérülékenységet
- A növekedést 2000–2006 között a belső fogyasztás fűtötte, ami szintén növelte az adósságot, nagyrészt a növekvő **lakossági** devizahiteleken keresztül
- A **külföldi tőkebefektetések** nem fedezték teljesen a külső finanszírozási igényt, így az ország a külföld hiteleire szorult

* Állam és magánszféra összesen

A reálgazdaság rossz szerkezete elsősorban a KKV-k helyzetén mutatkozik meg

A Magyarországon működő vállalatok megoszlása
2007-ben

Következmények

- A gazdaság teljesítménye nagymértékben ki van szolgáltatva a nagyvállalati exportnak, ami erősen függ a nemzetközi üzleti ciklusoktól
- A KKV-k legnagyobb része nem vesz részt a nemzetközi kereskedelemben, most nem versenyképes az alábbi okok miatt
 - Jellemzően kisméretű családi vállalkozások
 - Magas adóterhelés
 - Az ügymenetet nehezíti a kiterjedt bürokrácia

Az elmúlt hónapok történései folytán még élesebbé váltak a kormányzat előtt álló kihívások

2009 első negyedének hatásai

A magyar gazdaság visszaesése a vártnál magasabb lehet, elsősorban a fő exportpiacok teljesítménye miatt → - 5,5 – 6%

A 2009-ben már bejelentett lépések hatása piaci értékelések szerint a szükségesnél jóval kisebb. Egy ilyen program azt a hatást kelti, hogy a kormány helytelenül méri fel a problémák súlyát

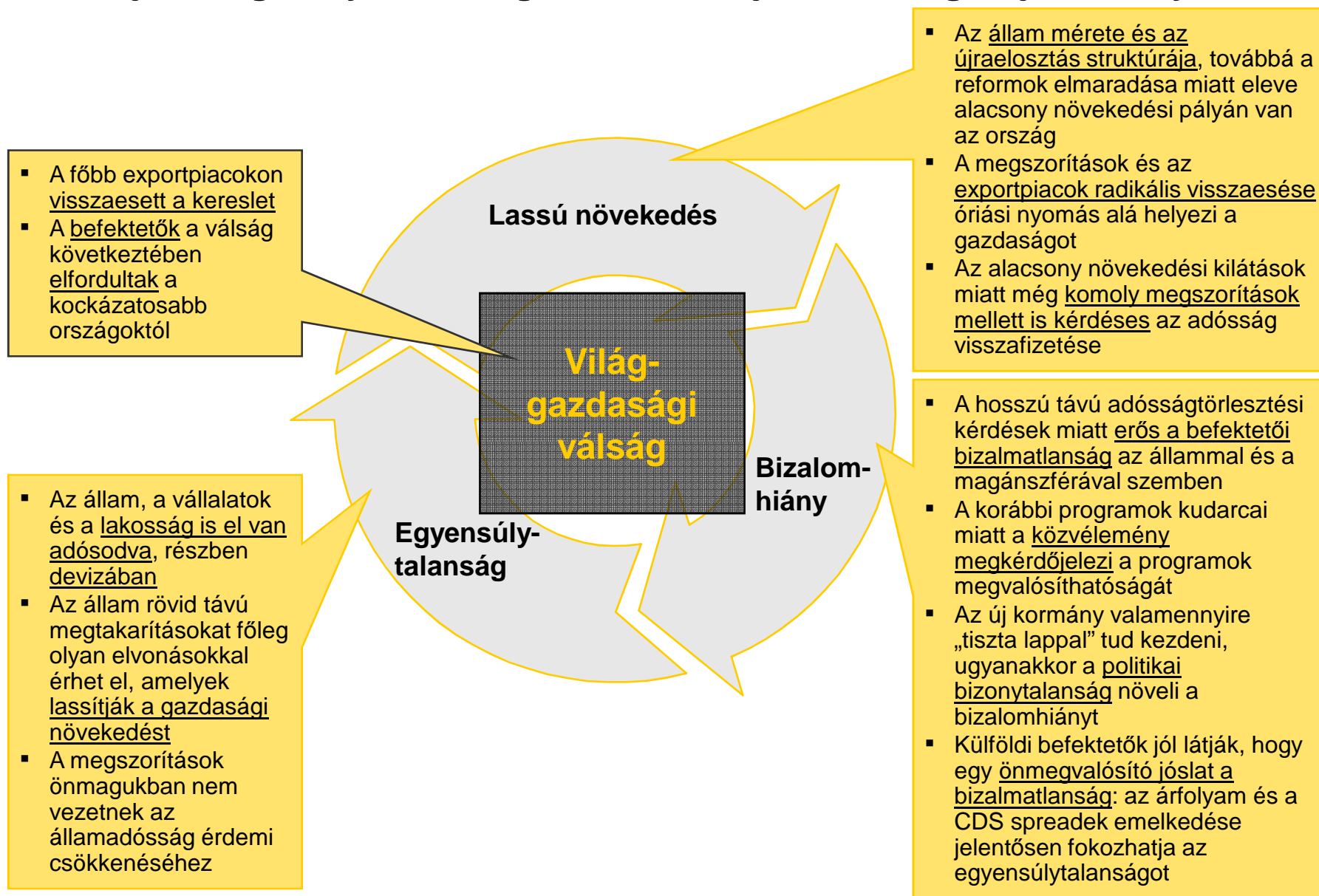
Kétséges a bejelentett lépések megvalósíthatósága, miután hiányzik a piacok bizalma

Egyöntetű elemzői vélemény, hogy a csapdahelyzetből csak a növekedés élénkítése révén lehet kilábalni

Az elmúlt 3 hónap még egyértelműbbé tette, hogy a kettős szorításból úgy lehet kitörni, hogy az egyensúlyteremtés és a növekedés-ösztönzés egyszerre valósul meg

A jelenlegi helyzet ördögi körben tartja az ország teljesítményét

... amelyből ki kell törni, máskülönben súlyos, mindenkit érintő társadalmi-gazdasági krízis lép fel

Mit kockáztatunk, ha nem lépünk közbe?

- **A makrogazdaságban:**
 - Tartós recesszió, lemaradás a régiós országokból
 - Gyorsan növekvő államadósság
 - Forintleértékelődés
- **Az ország egészében:**
 - Vállalati csődhullám
 - Több százezer ember állása kerül veszélybe
 - Több százezer devizahitellel rendelkező lakástulajdonos és autótulajdonos kerülhet veszélybe
 - Veszélybe kerül a nyugdíj, és a családi pótlék értéke

- A krízis elkerülése az **ország elsődleges érdeke**
- Ehhez szükség van:
 - Az adósságpálya gyors kiigazítására
 - A gazdaság potenciális növekedési ütemének javítására
- Magyarország szerződéses **kötelezettséget** vállalt nemzetközi szervezetek (IMF,EU) felé:
 - A válságkezelő intézkedések nem rontják az államháztartás egyensúlyát
 - Az államadósságnak minél előbb csökkenő pályára kell állnia

Tartalom

1. A jelenlegi helyzet leírása

2. A szükséges intézkedések ismertetése

3. A válságkezelő program következményei

A Válságkezelő program céljai

➤ Világgazdasági válság hatásainak kezelése

➤ Gazdasági növekedés ösztönzése

Lassú növekedés

- Gazdasági kibocsátás
- Foglalkoztatottság

Világgazdasági válság

Egyensúlytalanság

- Államháztartási hiány
- Folyó fizetési mérleg hiánya

Bizalomhiány

- Kommunikáció
- Végrehajtás

➤ Egyensúlyteremtés

➤ Bizalom helyreállítása

Az új kormány programjának az ördögi kör minden elemét támadnia kell

A Világgazdasági válság hatásainak kezelése

Pénzügyi rendszer stabilizálása

- Nemzetközi intézményekkel való megállapodások
- Intézkedések a devizahitelesek érdekében
- Árfolyam-stabilitás megteremtése
- Banki kihelyezések ösztönzése
- Banki felügyelet és fogyasztóvédelem erősítése
- Kincstár szerepének áttekintése

A KKV-k finanszírozását segítő programok

- MFB tevékenységének bővítése/forrásbevonás
- Kedvezményes finanszírozási hitelprogramok: MFV Vállalkozásfejlesztési hitel, Új Magyarország Mikro-, Forgóeszköz- és Beruházási Hitel
 - Banki rendszeren kívüli kihelyezés bővítése (HVK-k, leader csoport bevonásával)
- Tőkeprogramok KKV-k számára
- Garanciaprogramok

Munkahelyek megőrzése és az állásukat elvesztők támogatása

- 4 nap munka 1 nap képzés program uniós forrásból történő kiegészítése
- Részmunkaidős foglalkoztatás ösztönzése
- Új munkáltatónál munkába helyezés támogatása (bértámogatással)
- Leépített munkavállalókat segítő komplex szolgáltatási program
- Rendezett munkaügyi kapcsolatokról szóló törvény elfogadása
- EKD támogatások folytatása, GOP munkahelyteremtő pályázatainak felgyorsítása

Uniós források felhasználásának gyorsítása

- Előlegfizetés felgyorsítása
- Árfolyam-korrekció
- Önerő biztosításában való közreműködés
- Árbevétel-növekedési elvárás kiváltása létszámmegtartásra
- Támogatói döntések meghozatalának felgyorsítása

Az egyensúlyjavító intézkedések révén az államháztartás közel 1300 milliárd forintot takarít meg 2009-10-ben

A közsféra hatékonyabbá tétele

- Nominális bruttó kifizetések rögzítése 2 évre
- 2009. 2. félévi kereset-kiegészítések felülvizsgálata
- 13. havi juttatás megszüntetése, általános ösztönző bevezetése
- Önkormányzati támogatások csökkentése

A nyugdíjrendszer fenntarthatóságának erősítése

- Korhatáremelés előrehozása
- 2009-es nyugdíjkorrekció átütemezése
- 2010-es nyugdíjkorrekció elhagyása
- 2009-es 13. havi nyugdíj 2. részének visszavonása
- 13. havi nyugdíj megszüntetése, GDP-hez kötött nyugdíjprémium bevezetése
- Korai nyugdíjazáshoz kötődő malus rendszer előrehozatala

Célzottabb szociális rendszer kialakítása

- Táppénz 10 százalékpontos csökkentése (70%-ról 60%-ra; 60%-ról 50%-ra)
- Családi pótlék rögzítése 2 évre, jogosultsági korhatár csökkentése 23-ról 20 évre csökkentése
- Gyes és gyed időtartamának maximálása – óvoda-bölcsőde programmal, gyermekgondozás szabályainak rugalmasabbá tételével
- Lakástámogatások felfüggesztése
- Gáz- és távhőár-kompenzáció csökkentése és fokozatos kivezetése

Egyéb intézkedések

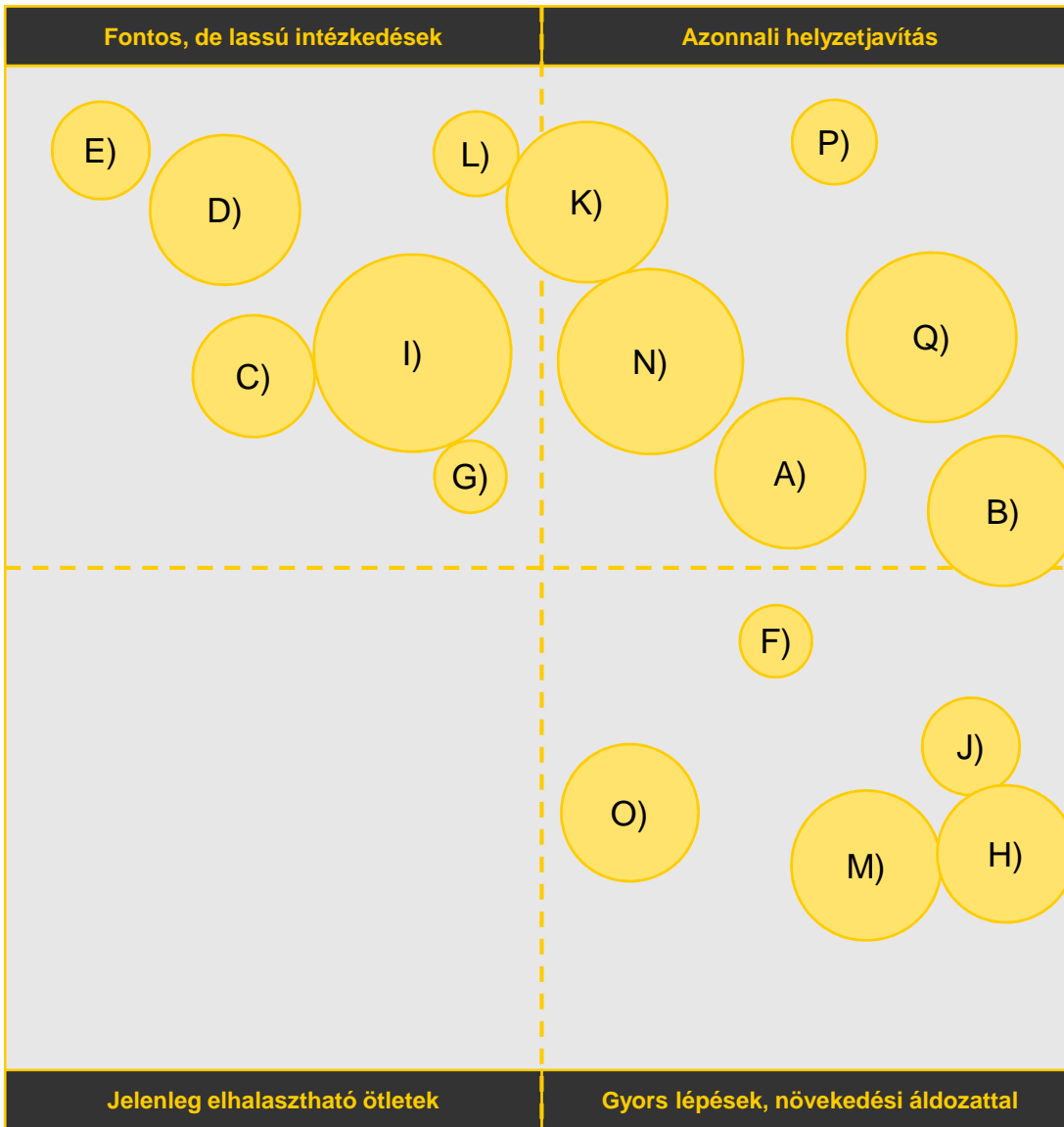
- Közösségi közlekedés támogatásának csökkentése átszervezéssel, valamint az utazási kedvezmények felülvizsgálata
- Közmédia támogatásának csökkentése
- Közösségi agrártámogatások nemzeti kiegészítésének csökkentése (2010-ben)

Az egyensúlyjavító intézkedések rövid idő alatt, a növekedést kevésbé visszafogva hatnak

Alacsony, a
GDP-t
kevésbé érinti

Multiplikátor
hatás

Magas,
jelentősen hat
a GDP-re

Lassú, várható hatás
csak évek alatt

Megvalósítási időtáv

Gyors, hatás elérhető
már 2009-ben

- A. Nominális bérek rögzítése 2 évre
- B. 2009. 2. félévi keresetkiegészítések felülvizsgálata
- C. 13. havi juttatás megszüntetése, általános ösztönző bevezetése
- D. Önkormányzati támogatások csökkentése
- E. Korhatáremelés előrehozása
- F. 2009-es nyugdíjkorrekció átütemezése
- G. 2010-es nyugdíjkorrekció elhagyása
- H. 2009-es 13. havi nyugdíj 2. részének visszavonása
- I. 13. havi nyugdíj megszüntetése, GDP-hez kötött nyugdíjpótlék bevezetése
- J. Táppénz csökkentése 60%-ra
- K. Családi pótlék rögzítése 2 évre, jogosultsági korhatár csökkentése 20 évre
- L. Gyes és gyed időtartamának maximálása
- M. Lakástámogatások felfüggesztése
- N. Gáz- és távhőár-kompenzáció csökkentése és fokozatos kivezetése
- O. Közösségi közlekedés támogatásának csökkentése
- P. Közmédia támogatásának csökkentése
- Q. Top-up támogatások csökkentése

ADÓRENDSZER

Intézkedéscsoport

Konkrét lépések

2009

2010

Élőmunkaterhelés csökkentése

- Munkaadói járulékcsökkentés 5 százalékpontos a minimálbér 2x-ig
- Alsó szja sávhatár kitolása 1,9 M Ft-ig

- 5 százalékpontos munkáltatói járulékcsökkentés a teljes jövedelemre
- Tételes eho eltörlése
- Összbruttósítás: Adóalap a bruttó bér plusz járulékok
- Kulcsok csökkennek: 15-17, ill. 33-35%-ra
- Alsó sávhatár: 4-5 millió forint

Adókikerülés visszaszorítása

- Adóparadicsomba menekített jövedelem és vagyon adóalapba vonása
- Járulékalapnak a tevékenység való értékéhez való igazítása

Forrásbiztosítás Fogyasztást terhelő adók

- **Áfa növelése** 25%-ra,
- **Kedvezményes kulcs:** 18% → tej, tej-, termékek, kenyér, pékáru, távhő
- Jövedéki adó emelése átlagosan 5-6%

Általános ingatlanadó bevezetése jelenlegi adók megszüntetése

- Általános értékalapú ingatlanadó az alacsonyabb értékű ingatlanok adóterhelése arányaiban változatlan marad – progresszivitás és méltányosság

Egyszerűsítés

- Egységes társasági jövedelemadóztatás és különadó megszüntetése
- Adókedvezmények, adómentességek korlátozása
- Illetékek egyszerűsítése, stb.

AZ ADÓINTÉZKEDÉSEK VÁRT EREDMÉNYEI

Az adóék átlagkereseteknél
5-7%-kal csökken

Munkaadói járulékok kb.
8%-kal csökkennek a
minimálbér szintjén,
6%-kal az átlagbérnél

Adózók 90%-a az alsó kulcs
alá tartozik

Aktivitást befolyásoló
marginális adóteher szintje
(ma 45%) jelentősen
csökken

Aktivitás növelése

Intézkedéscsoport

Konkrét lépések

Gyermektámogatási rendszer átalakítása

- Óvoda, bölcsőde építési program folytatása (felgyorsítás és forrásbővítés)
- Gyermekgondozás szabályainak felülvizsgálata (családi napközi, stb.)
- Komplex foglalkoztatási programok célzottabbá tétele a nők munkaerőpiaci visszatérésének ösztönzésére

Idősebb korosztály aktivitásának növelése

- Nyugdíjkorhatár fokozatos emelése (2012-től)
- Korcentrum emelése (malus)
- Rokkantsnyugdíjazás feltételeinek szigorítása
- Megerősítjük az idősebb munkavállalók foglalkoztatására irányuló támogatásokat, pl.: munkáltatóknak adott járulékkedvezményel

Támogatáspolitikai intézkedések

- Hátrányos helyzetű emberek munkaerőpiacra való belépésének segítése
- Alacsony iskolai végzettségűek, pályakezdők, idősebb munkavállalók, hozzátartozó ápolását követően munkaerőpiacra visszatérők elhelyezkedésének támogatása
- 2008. szeptemberét követően munkanélkülivé vált emberek munkavégző-képességének megtartását célzó programok indítása
- Hátrányos helyzetűek foglalkoztatását ösztönző járulékkedvezmény
- Út a munkához program folytatása

A kormányzat számos költségvetésen kívüli eszközzel serkenti a gazdaságot

Intézkedéscsoport

Konkrét lépések

Piacszerzés elősegítése

- Exportfejlesztési program
- Belföldi piacra jutás támogatása
- Beszállítói program elindítása
- Külgazdasági diplomáciai offenzíva

Adminisztráció egyszerűsítése

- Bürokráciacsökkentés
- Láncartozások visszaszorítása
- Nagy értékű magánberuházások engedélyezésének gyorsítása
- Gyorsítás II. program végrehajtása

Ágazati stratégiák kidolgozása

- Nemzetgazdasági jelentőségű ágazatokra (járműipar, logisztika, informatika, gyógyszeripar-biotechnológia) fejlesztési stratégia kidolgozása
- Munkaintenzív ágazatok: élelmiszergazdaság, turizmus, építőipar
- Szakképzési rendszer igazítása az ágazati igényekhez
- Kutatás-fejlesztés ösztönzése

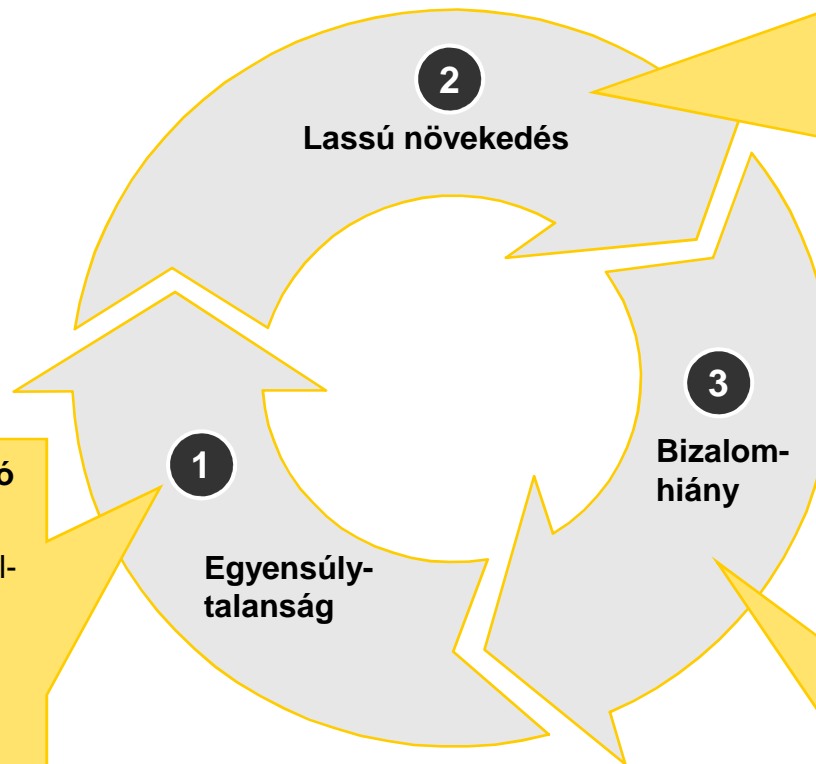
Humán és reálgazdasági infrastruktúra fejlesztése

- Közösségi közlekedés regionalizációja és elektronikus jegykezelési rendszer bevezetése
- Elektronikus útdíj bevezetése
- Oktatás: felsőoktatás, szakképzés, szakmunkásképzés

Energiahatékonyság növelése

- Energiahatékonyság ösztönzése
- CO2 kvóta eladásából származó bevétel energiahatékonysági programokra történő fordítása
- Zöld Közbeszerzési Rendszer

Számos további kormányzati intézkedés javítja a lakosság életkörülményeit

További egyensúlyjavító lépések

- Bajba jutott devizahiteladósok megsegítése
- A rászorultsági elv erőteljesebb érvényestése a szociális juttatásokban
- A válság miatt nehéz helyzetben lévő bankok feltőkésítése, a bankrendszer stabilitásának biztosítása

További növekedésösztönző lépések

- Környezetvédelmi és mezőgazdasági fejlesztések megvalósítása
- A felsőoktatás színvonalának javítása hatékonyabb finanszírozási rendszer bevezetésével
- Az édesanyák elhelyezkedésének segítése új bölcsődefejlesztési és pedagógusképzési program elindításával

További bizalomteremtő lépések

- A rendőrség nagyobb támogatása a közbiztonság erőteljes javítása érdekében
- A nyugdíjpénztárban lévő megtakarítások értékállóságának biztosítása kockázatkerülőbb befektetési szabályok bevezetésével

A kormányzati elkötelezettséget a megfelelő célkijelölés és a megvalósítást garantáló eszközök bizonyítják

Alapvető probléma a kettős válság kezelésével: a befektetőknek a konkrét cél mellett azt is be kell mutatni, hogy mi a garancia a megvalósításra

Gazdasági cél

- Egyensúly: 3-4%-os elsődleges többlet 2010-re
- Növekedés: tartósan 2 %-ponttal az EU-átlag felett
- Bizalom: a maastrichti kritériumok teljesítése

Független felügyelet

- Az IMF-vel, EU-val kötött megállapodások biztosítják a független felügyeletet a program végrehajtása felett

Hosszú távú bevezetési program

- Egy projektiroda felállítása biztosítja az implementációs terv végrehajtását

Antikorrupció, közrend, közbiztonság megeremtése

- Bejelentő-védelem, etikai kódex, rendőrség, egyéb közrendvédelmi szervek megerősítése, Büntető Törvénykönyv módosítása

Szolidaritás

- Állam, politika, vagyonosok tekintetében

Kommunikáció

- Rendszeres tájékoztatás az elért eredményekről az átláthatóság garantálása céljából

A szolidaritás terén mindenkinek van tennivalója

SZOLIDARITÁS

Állam

- Miniszteri fizetések 15%-kal történő csökkentése
- Miniszteri és államtitkári külföldi napidíjak 50%-kal történő csökkentése
- Többségi állami tulajdonú cégek IG/FB tagságért járó díjazásainak radikális csökkentése
- Többségi állami tulajdonú cégek vezetői fizetésének maximalizálása

Politika

Vagyonosok

- Ingatlanadó bevezetése
- Magánszemélyek különadójának 2010. december 31-ig történő fenntartása
- Súlyadó mértékének növelése

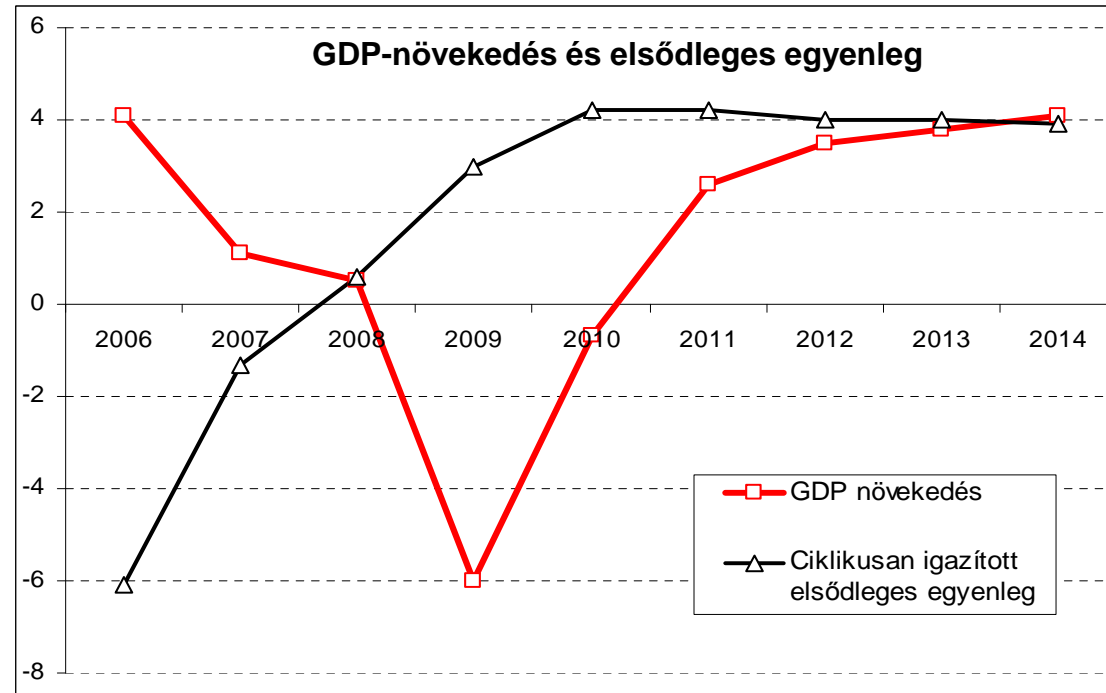
Tartalom

1. A jelenlegi helyzet leírása
2. A szükséges intézkedések ismertetése

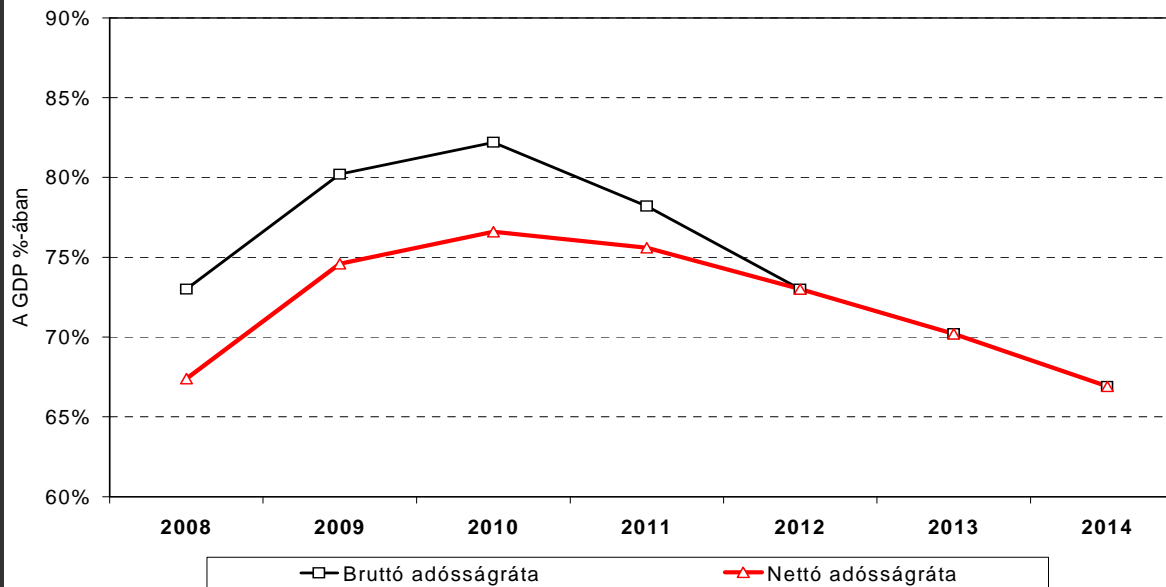
3. A válságkezelő program következményei

Makrogazdasági mutatók alakulása az intézkedések hatására

A strukturálisan igazított GDP-arányos elsődleges egyenleg már 2009-ben is jelentősen, 2 százalékponttal javul és eléri a 3 százalékot, miközben a GDP-növekedés 2011-re látványosan javul.

Az adósságráta alakulása

Adósságpálya – csökkenő állami finanszírozási igény, növekvő tér a gazdasági szereplőknek

Hosszútávú fenntarthatóság javul

Államadósság csökkenő pályán

A program bizonyos csoportok helyzetét érzékelhetően javítani fogja

Fő haszonélvezők	Mely lépésekkel járnak jól?	Mi érinti őket hátrányosan?
Alkalmazottak	<ul style="list-style-type: none"> Nő a nettó fizetésük, mert kevesebb szja-t kell fizetni Az alacsonyabb bérterhek miatt biztosabbá válik a munkahelyük 	<ul style="list-style-type: none"> Az áfa emelése miatt valamivel drágább lesz a megélhetés Egyes támogatások csökkennek vagy megszűnnek
Vállalkozások	<ul style="list-style-type: none"> Csökkennek a bérterhek, így alacsonyabb lesz a teljes bérköltség A vállalatokat terhelő általános adóterhelés is csökken 	<ul style="list-style-type: none"> A költségvetési kiadáscsökkentés miatt átmenetileg csökken a lakossági fogyasztás
Családok	<ul style="list-style-type: none"> Csökken a bértéher, több pénz marad a családoknál Célzott programok a nők munkaerőpiaci visszatérésére Több bölcsődei, óvodai, napközis hely A családi adókedvezmény is megmarad 	<ul style="list-style-type: none"> Az áfa emelése miatt valamivel drágább lesz a megélhetés Nem nő két évig a családi pótlék összege
A jövő nyugdíjasai	<ul style="list-style-type: none"> Leendő nyugdíjuk megőrzi vásárlóértékét 	<ul style="list-style-type: none"> Emelkedő nyugdíjkorhatár
Devizahitelek	<ul style="list-style-type: none"> Csökkennek az árfolyamkockázatok 	

A program végeredménye a válságból való kilábalás, a munka megbecsülésének visszaállítása, a tisztességes munkáért, tisztességes megélhetés elvének érvényesítése, az ország fenntartható gyarapodásának biztosítása

A Kormány válságkezelő programja

2009. április 19.